

SOCIALMINISTERIET

Til samtlige kommuner m.fl.

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Den 23. november 2004

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

Orienteringsskrivelse om ret til dansk social pension.

Anvendelse af bestemmelserne i EF - forordning nr. 1408/71¹ (koordinering af de sociale sikringsordninger inden for Fællesskabet), samt samspillet mellem Fællesskabsretten og konventioner om social sikring.

KML/ J.nr. 49 - 702

Retten til dansk social pension hviler på 3 grundlæggende betingelser, nemlig dansk indfødsret, bopæl her i riget og mindst 3 års fast bopæl her i riget mellem det 15. og det 65.år. Disse betingelser er dog fraveget ved EF – forordning nr. 1408/71 samt ved overenskomster, som Danmark har indgået med andre stater om social sikring.

EU - landene omfatter Belgien, Danmark, Luxembourg, Finland, Frankrig, Portugal, Grækenland, Spanien, Holland, Storbritannien, Irland, Sverige, Tyskland, Italien, Østrig, Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Slovenien, Cypern og Malta.

EØS - landene omfatter Norge, Island og Liechtenstein.

Endvidere har de 15 ”gamle” EU – lande og Schweiz med virkning fra 1. juni 2002 indgået en aftale om fri bevægelighed for personer, hvilket betyder, at EF – forordning nr. 1408/71 også gælder i forholdet mellem Schweiz og disse EU – lande. Med hensyn til de ”nye” EU – lande (Estland, Letland, Litauen, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Slovenien, Cypern og Malta) er der endnu ikke indgået aftaler mellem Schweiz og disse EU- lande.

For så vidt angår overenskomster om social sikring, som Danmark har indgået med andre stater, henvises til Den Sociale Sikringsstyrelses hjemmeside, www.dss.dk.

I. Afklaring af den personkreds, der er omfattet af forordning 1408/71 og ret til dansk social pension

Med denne skrivelse uddyber og præciserer Socialministeriet den danske administration af bestemmelserne i EF – forordning nr. 1408/71. Nærmere bestemt drejer det sig om, hvilken personkreds, der er omfattet af forordningen og om bopælskravet for åbning af ret til dansk social pension for stude-

¹ Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet.

rende, samt om en præcisering af familiemedlemmers ret til dansk social pension.

Personkreds:

Som det fremgår af artikel 2 i EF – forordning 1408/71, finder forordningen anvendelse på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og studerende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater eller er statsløse eller flygtninge bosat på en medlemsstats område, samt på deres familiemedlemmer og efterladte.

Afgrænsning af denne personkreds har bl.a. betydning for optjening af ret til dansk social pension, idet betingelserne om dansk indfødsret, bopæl her i riget og mindst 3 års fast bopæl her i riget mellem det 15. og 65. år fraviges for personer, der falder ind under denne personkreds.

For personer, der ikke er omfattet af denne personkreds eller som ikke er omfattet af en overenskomst om social sikring, som Danmark har indgået med andre stater, gælder det, at disse skal have haft bopæl i Danmark i mindst 10 år mellem det 15. og det 65. år, heraf skal mindst 5 år af bopælstiden ligge umiddelbart inden pensionen ydes, for at opnå ret til dansk social pension, når de ikke er danske statsborgere.

En person, der er eller har været erhvervsaktiv og socialt sikret i ét eller flere EU/EØS – medlemslande eller i Schweiz, skal betragtes som erhvervsaktiv i forhold til samtlige medlemslande inden for Fællesskabet. Det betyder, at der ikke kan stilles krav om, at en person også skal have været erhvervsaktiv i Danmark for at opnå ret til dansk social pension på grundlag af bestemmelserne i EF – forordning nr. 1408/71, jf. artikel 2. Dette vil også blive præciseret i en kommende revideret vejledning om social pension.

For disse personer, der har været erhvervsaktive i ét eller flere EU/EØS – medlemslande eller i Schweiz, men som ikke har været erhvervsaktive i Danmark, består der kun et krav om 3 års bopæl i Danmark for åbning af ret til dansk social pension med mulighed for sammenlægning af bopæls- eller forsikringsperioder fra andre EU/EØS – medlemslande eller Schweiz efter forordningens artikel 45. Sammenlægning betyder, at en person har ret til dansk social pension, når personen samlet har haft bopæls – eller forsikringsperioder inden for EU/EØS eller Schweiz i mindst 3 år, hvoraf mindst 1 år skal være tilbagelagt i Danmark. Pensionen tillægges og udbetales under bopæl i et andet EU/ EØS – medlemsland eller i Schweiz, jf. forordningens artikel 10.

Der kan således ikke stilles krav om 10 års bopæl i Danmark for åbning af ret til dansk social pension for personer, der har været erhvervsaktive i et

andet EU/EØS – medlemsland eller i Schweiz, men som ikke har været erhvervsaktiv i Danmark.

Eksempel: En tysk statsborger har boet og arbejdet i Tyskland i 35 år, og flytter derefter til Danmark som 58årig, hvor han lever af sin tyske pension. Da han fylder 62 år flytter han tilbage til Tyskland. Når han fylder 65 år vil han være berettiget til dansk social pension på grundlag af en bopælstid på 4 år – dvs. 4/40 af en fuld dansk pension. Han har været erhvervsaktiv i Tyskland og har dermed været erhvervsaktiv inden for Fællesskabet, jf. forordningens artikel 2. Det betyder, at han er omfattet af personkredsen i EF – forordning 1408/71. Han optjener ret til dansk social pension på lige fod med danske statsborgere, hvilket betyder, at han åbner ret til dansk social pension efter 3 års bopæl i Danmark. Den danske pension kan tillægges under bopæl i Tyskland, jf. forordningens artikel 10.

Hvis han var flyttet tilbage til Tyskland som 60årig, ville han ved pensionsalderens indtræden være berettiget til 2/40 af en fuld dansk pension, idet han til opfyldelse af bopælskravet på 3 år kunne sammenlægge med (medregne) forsikringsperioder fra Tyskland.

Eksempel: En svensk statsborger, der har været erhvervsaktiv i Sverige, flytter til Danmark som 60 årig og lever af sin optjente formue. Når han bliver 65 år vil han være berettiget til dansk pension på grundlag af en bopælstid på 5 år – dvs. 5/40 af en fuld dansk pension. Så længe han er bosat i Danmark udbetales den danske pension af den danske bopælskommune. Hvis han flytter til et andet EU/EØS – medlemsland eller til Schweiz vil Den Sociale Sikringsstyrelse overtage udbetalingen af den danske brøkpension.

Familiemedlemmer:

Reglerne for familiemedlemmer anvendes kun, hvis personen ikke selv har været erhvervsaktiv i ét eller flere EU/EØS – medlemslande eller i Schweiz, eller hvis personen af en anden årsag ikke kan betragtes som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i forordningens forstand. Familiemedlemmer til en person, der er omfattet af forordning nr. 1408/71, er uanset nationalitet også omfattet af forordningens personkreds og skal under bopæl i et EU/ EØS – medlemsland eller i Schweiz ligebehandles med bopælslandets egne statsborgere for så vidt angår optjening af bl.a. ret til social pension, jf. forordningens artikel 3, stk.1. Det betyder, at et familiemedlem, også vil være berettiget til dansk social pension på grundlag af 3 års bopæl i Danmark dog uden mulighed for sammenlægning med bopælsperioder fra andre EU/EØS – medlemslande eller Schweiz.² Pensionen kan tillægges og udbetales under bopæl i et andet EU/ EØS – medlemsland eller i Schweiz, jf. forordningens artikel 10.

² Dette støttes på EF – Domstolens afgørelse i sagen C – 308/93, Cabanis – Issarte. Da der er tale om en ændring af hidtidig praksis kan denne praksis først anvendes fra den 30. april 1996, der er datoen for dommens afsigelse.

I forhold til dansk lovgivning om social sikring er det som udgangspunkt en ægtefælle og børn under 18 år, der betragtes som familiemedlemmer.

Eksempel: En italiensk statsborger har boet og arbejdet i Danmark i 8 år. Han har boet i Danmark sammen med sin hustru, der er russisk statsborger. Hustruen har aldrig været erhvervsaktiv. Efter 8 års bopæl i Danmark flytter familien tilbage til Italien. Når manden fylder 65 år vil han være berettiget til 8/40 af en fuld dansk social pension. Hustruen vil også være berettiget til 8/40 af en fuld dansk social pension, da hun som familiemedlem er omfattet af personkredsen i forordning 1408/71, og skal ligebehandles med danske statsborgere med hensyn til optjening af dansk social pension, uanset nationalitet, jf. artiklerne 2 og 3. Både manden og hustruen kan få tillagt den danske pension under bopæl i Italien, jf. forordningens artikel 10.

Hvis manden kun havde boet og arbejdet i Danmark i 2 år, ville han være berettiget til 2/40 af en fuld dansk social pension, når han fylder 65 år. Hvis hustruen, som aldrig har været erhvervsaktiv, kun havde boet i Danmark i 2 år, ville hun dog ikke have ret til dansk social pension, da hun ikke opfylder kravet om 3 års bopæl i Danmark, og hun har ikke mulighed for at sammenlægge med perioder fra andre EU/EØS - medlemslande eller Schweiz.

Studerende:

Forordningens personkreds blev i 1999 udvidet til også at omfatte studerende³, men studerende kan ikke på pensionsområdet sammenlægge med bopælsperioder fra andre EU/EØS - medlemslande eller Schweiz. De studerende er omfattet af forordningens generelle bestemmelser, herunder ligebehandlingsprincippet, hvilket fører til, at studerende, der er statsborgere i et andet EU/EØS - medlemsland eller Schweiz skal ligebehandles med danske studerende for så vidt angår optjening af ret til dansk social pension. Det betyder, at der kun består et krav om 3 års bopæl i Danmark for en studerendes åbning af ret til dansk social pension uden mulighed for sammenlægning med bopælsperioder fra andre EU/EØS - medlemslande eller Schweiz. Pensionen kan tillægges og udbetales under bopæl et andet EU/EØS - medlemsland eller i Schweiz, jf. forordningens artikel 10.

Eksempel : En fransk statsborger har studeret ved dansk universitet i 4 år, og har boet i Danmark i disse 4 år og flytter derefter tilbage til Frankrig, hvor han studerer i yderligere 3 år. Han får derefter en alvorlig sygdom og indgiver ansøgning om førtidspension. Han har aldrig haft erhvervmæssig beskæftigelse. Da han som studerende er omfattet af personkredsen i forordning 1408/71 og da han opfylder betingelserne for at få førtidspension vil han være berettiget til dansk førtidspension på grundlag af bopælstiden i Danmark, da han ligebehandles med en dansk studerende, jf. forordningens artiklerne 2 og 3. Pensionen kan tillægges og udbetales under bopæl i Frankrig, jf. forordningens artikel 10.

³ Definition af studerende, se artikel 1, litra ca) i EF - forordning nr. 1408/71

II. De bilaterale konventioner om social sikring, som Danmark har indgået med lande uden for EU (tredjelande) giver også i et vist omfang andre EU – statsborgere ret til at modtage dansk social pension.

Det følger af EF – Domstolens afgørelse af 15. januar 2002 i sagen C- 55/00, Gottardo⁴, at EF – Traktatens artikel 39 skal fortolkes således, at de rettigheder vedrørende social pension, der gælder for statsborgere i det EU - medlemsland⁵, der er part i bilaterale konventioner om social sikring, der er indgået mellem et EU – medlemsland og et tredjeland, i princippet også gælder for enhver EU-statsborger.

EF – Domstolens afgørelse har den konsekvens, at en EU – statsborger, der ikke er dansk statsborger, og som på grundlag af bopæl eller beskæftigelse i Danmark har optjent ret til dansk social pension, skal ligebehandles med en dansk statsborger. Personen har de samme rettigheder som en dansk statsborger på området for social pension i de bilaterale konventioner om social sikring, som Danmark har indgået med tredjelande. Det betyder, at en ret til at få udbetalt dansk social pension under bopæl/ophold i et tredjeland, som gælder for en dansk statsborger i henhold til en bilateral konvention om social sikring, også gælder for en EU – statsborger, som efter EF forordning 1408/71 har optjent ret til dansk social pension.

Eksempel: En græsk statsborger har boet og arbejdet i Danmark i sammenlagt 5 år og får ved det 65. år tillagt dansk social pension under bopæl i Grækenland med 5/40 af fuld dansk pension, jf. forordningen, artikel 10. Han flytter derefter til Australien. Da Danmark har indgået en bilateral konvention med Australien om social sikring, hvorefter dansk social pension kan udbetales under bopæl i Australien jf. konventionen mellem Danmark og Australien af 1. juli 1999, kan han få udbetalt den danske pension under bopæl i Australien, da han skal ligebehandles med en dansk statsborger for så vidt angår udbetaling af social pension i forhold til de bilaterale konventioner om social sikring, som Danmark har indgået med lande uden for EU. I den forbindelse henledes opmærksomheden på, at det ikke er alle tillæg til pensionen, der kan udbetales efter bilaterale konventioner.

EF – Domstolens afgørelse indeholder også andre elementer, der dog ikke har betydning for Danmark.

Med venlig hilsen

Eva Pedersen

/Karin Møhl Larsen

⁴ Denne afgørelse er fulgt op ved Den Administrative Kommissions henstilling nr. 22 af 18. juni 2003.

⁵ Dette gælder kun EU-medlemslande og EU-statsborgere og ikke EØS - medlemslande eller Schweiz. eller statsborgere fra EØS -medlemslande eller Schweiz.

